

УДК 069.5:655.4(470-25)

XXV Московська міжнародна книжкова виставка-ярмарок: у дзеркалі цифр і фактів

Осінній "падолист" друкованих видань на пострадянському просторі розпочався XXV Московською міжнародною книжковою виставкою-ярмарком. Ювілейний книжковий форум, почесним гостем якого стала Франція, а центральним експонентом — Вірменія, вразив учасників та відвідувачів своїми масштабами. У ньому взяли участь 45 країн-учасниць, понад півтори тисячі видавництв, причетних до світу творення та розповсюдження книг (а їх було презентовано більше 200 тисяч). Ще дві переконливі цифри: виставкова площа — 36 тисяч квадратних метрів, у рамках форуму було організовано понад півтисячі різноманітних заходів.

Головною темою культурних подій ММКВЯ став Рік російської історії. Російська Федерація вміє і може пропагувати свої цінності: заснування премії "Читай Росію"/Read Russia" за кращий переклад творів російської літератури на мови народів світу — ще один доказ тому. Сама премія була вручена на XXV ММКВЯ. Серед її лауреатів — Віктор Гальєро Баллестеро (Іспанія), переможець у номінації "Російська література XIX століття" за переклад роману Льва Толстого "Анна Кареніна" (видавництво "Альба"); Джон Елстворт (Великобританія), визнаний кращим у номінації "Російська література XX століття" за переклад роману Андрія Белого "Петербург" (видавництво "Пушкін Пресс"); Алессандро Нієро (Італія) — за переклад книги Дмитра Пригова "Тридцять три тексти" (видавництво "Терра Ферма") у номінації "Поезія"; Елен Анрі Сафье (Франція) — за переклад книги Дмитра Бикова "Пастернак" (видавництво "Файар") у номінації "Сучасна російська література".

Традиційно саме на цьому книжковому дійстві отримують нагороди й переможці Міжнародного конкурсу країн-учасниць СНД "Мистецтво книги", серед яких були й українські видання: у номінації "Гран-прі" — книга Олеся Пошивайла "Опішнянська розписна миска другої половини XIX — початку XX століття" (видавництво "Українське народознавство" Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному); краща "Арт-книга" — "Корабель дурнів" Себастьяна Бранта (видавництво "Грані-Т"); "Національний заповідник "Софія Київська" (видавництво "Балтія-Друк") відзначена дипломом другого ступеня у номінації "Співдружність"; "Василь Лопата. Життя і творчість" (видавництво "Мистецтво"), "Солька та кухар Тара-пата" Оксани Луцешевської та Лани Світанкової (видавництво "Грані-Т") — дипломами третього ступеня відповідно у номінаціях "Моя країна" і "Книга для дітей та юнацтва".

На московському святі книги не лише продовжувались традиції попередніх років, а й започатковувались нові. Одна з них — всі студенти і школярі могли відвідати його безоплатно.

Відбулась і традиційна церемонія нагородження переможців національного конкурсу "Книга року", на який надійшло майже тисячу книг від двохсот видавництв Росії. Гран-прі творчого змагання, яке проходило в одинадцять номінацій, отримав ювілейний альбом у двох томах "100 лет Государственному музею изобразительных искусств имени А. С. Пушкина. 1912—2012". Лауреатові вручили спеціальний приз роботи відомого ювеліра Андрія Ананова — кришталеве яйце з алмазною інкрустацією, усередині якого знаходиться мініатюрна книга. У номінації "Проза року" переміг збірник архімандрита Тихона (Шевкунова) "Несвятые святые и другие рассказы" (видавництво Сретенсько-

го монастиря, ОЛМА МЕДІА Груп), а в "Поезії року" — збірник вибраної лірики Бориса Рижого "В кварталах дальних и печальных" (видавництво "Искусство—XXI век"). Нинішнього року Росія відзначає 200-річчя Бородинської битви, тож цілком зрозуміло, що переможцем у номінації, назву для якої "И помнит вся Россия" взято з відомої поеми Михайла Лермонтова, стало видання, присвячене подіям Вітчизняної війни 1812 року, — "Отечественная война 1812 года и освободительный период русской армии 1813—1814 годов. Энциклопедия в 3-х томах" (видавництво "РОССПЭН"). "Кращою дитячою книгою" названа серія "Древний Новгород" (видавництво "Пешком в историю"); навчально-методичний комплект "История современной России", випущений Фондом сучасної історії та видавництвом Московського університету, — лауреат у серії "Підручники XXI століття", а "Советский художественный Инскрипты Книжного собрания РГАЛИ" (Центр книги "Рудомино") — переможець у номінації "HUMANITAS".

Отримала нагороди й програма сприяння видавничій справі Rouchkine, в рамках якої у 1990—2012 роках було підтримано випуск у російських видавництвах майже дев'ятисот перекладів французької універсальної тематики — у номінації "Флер-де-лис", присвяченій Почесному гостю XXV Московської міжнародної виставки-ярмарку — Франції.

Кращою "Арт-книгою" визнано альбом "Книжная графика В. А. Фаворского" (видавництво "Контакт-культура"), а в номінаціях: "Надруковано в Росії" — видання "История денежного обращения в России: Альбом-каталог": монографія в 2-х томах (видавництво "ИнтерКрим-пресс"; "Електронна книга" — видавничий мультимедійний проект "Жужжа".

Загалом, слово "уперше" можна застосовувати до багатьох заходів, пов'язаних з проведенням виставки-ювілярки. Уперше на ній телерадіостудія холдингу "Комсомольская правда" вела мовлення у прямому ефірі; уперше у ММКВЯ з'явилися свої сторінки в соціальних мережах; уперше її програма була настільки насиченою (триденний спеціалізований бізнес-форум, професійні конференції та засідання "круглого столу" зібрали небачену до цього аудиторію, робота традиційної "Міжнародної вітальні", семінари і презентації на "цифрових майданчиках" — "Книга-Байт" і "On Demand"); уперше парк мистецтв "Музеон", що розташований біля Центрального будинку художника, приймав книжковий мультимедійний фестиваль під відкритим небом BookMarket.

На одному із виставкових заходів, організованих клубом поціновувачів російської мови "Словники XXI століття" при Інституті російської мови імені В. В. Виноградова РАН, довідково-інформаційним порталом ГРАМОТА.РУ, компанією ABBYY Lingvo, доцільно зупинитись докладніше. Йдеться про "День словника", що проводиться 8 вересня і збігся у часі із Міжнародним днем грамотності. Фахівці презентували два нових фундаментальних видання — "Русский орфографический словарь" та "Большой орфоэпический словарь русского языка", випуск яких став підсумком багаторічної роботи найвизначніших експертів у галузі російської мови. Було репрезентовано й інші словники: антонімів, синонімів, іншомовних слів, застарілої лексики тощо.

У програмі "Дня словника" відбулися й лекції відомих авторів-лінгвістів та засідання "круглого столу" "Мовознавство — модний тренд", присвячене сучасним російським виданням з лінгвістики.

Відвідувачі виставки — а всього за шість днів її роботи тут побувало майже 200 тисяч москвичів та гостей столиці — мали нагоду зустрітися з відомими російськими та зарубіжними письменниками — Андрієм Бітовим, Львом Аннинським, Едвардом Радзінським, Володимиром Крупніним, Борисом Акуніним, Вікторією Токаревою, Дмитром Биковим, Захаром Прилепіним, Юнною Мориц, Сергієм Лук'яненком, Михайлом Задорновим, Олександром Мариніною, Дмитром Глуховським, Михайлом Веллером, Юрієм Поляковим, Олександром Прохановим, Михайлом Єлізаровим, Віктором Єрофєєвим, Андрієм Дементьєвим, Тетяною Устиною, Андрієм Рубановим, Олесею Ніколаєвою, Олександром Іллічевським, Ніком Перумовим, Вірою Полозковою, Сергієм Мінаєвим, Володимиром Вишневським, Дар'єю Донцовою, Вадимом Пановим, Василем Головачовим, Данилом Корецьким, які були активними учасниками авторських програм, що проводились біля стендів видавництва та на "Авторському майданчику". Всього у ній взяли участь понад 200 письменників. Роботу ж виставки-ярмарку у засобах масової інформації висвітлювали понад тисячу журналістів, акредитованих з 236 ЗМІ, з них — 18 зарубіжних.

Україну на виставці-ярмарку презентували 20 видавництв, серед яких "Наукова думка", "Либідь", "Вища шко-

ла", "Мистецтво", ДНВП "Картографія", "Веселка", "Піраміда", "Аргумент Принт", "Пегас", "Грані-Т", "Ярослав Вал", "Інтерпрес ЛТД", "Видавництво Старого Лева", "Пульсари", "Консоль", "Твердиня", ВАТ "Волинська обласна друкарня", "Фоліо", "Букрек" тощо. Крим представили провідні видавництва півострова — "Бізнес-Інформ", "Коктебель", "Севастополь Таврійський", "Російська книга". Доповнила кримський стенд експозиція видань-лауреатів щорічного регіонального конкурсу "Кримська книга" 2012 року.

Український павільйон продемонстрував найкращі зразки видавничої продукції, в тому числі й ті, що вийшли за програмою "Українська книга". Серед презентованих книг були твори класиків української літератури та лауреатів Національної премії ім. Т. Г. Шевченка, світова зарубіжна класика, перекладена українською мовою, науково-популярна література, довідкові та інформаційні видання (енциклопедії, довідники, словники), видання іноземними мовами та мовами національних меншин.

Окрім видавництв, у виставці взяли участь й окремі автори, участь котрих в ММКВЯ підтримав Держкомтелерадіо України. Один із них — Іван Костомаха, який уже в перший день уклав угоду з російськими партнерами на продаж понад 3000 примірників книги-альбому для дітей "Чарівна зернинка" (українською мовою).

Інформація Книжкової палати України